

naar mijn gevoel precies het goede einde. Maar we kwamen er niet mee weg. Het ging te snel. Ik heb daar toen René Froger achteraan moeten draaien. Ik wil dat nooit meer moeten doen. Het verhaal moet gewoon worden afge- maakt.'

Niet dat hij het publiek naar de mond wil praten, dat niet: 'Het is alsof je tegen iemand praat en je merkt dat je woorden anders over- komen dan bedoeld. Dan moet je bijstellen. Ik pas mijn gedachten niet aan, alleen de woor- den om het de mensen duidelijk te maken.' Als hij ergens om moet lachen en het publiek lacht niet, dan gaat hij ervoor zorgen dat ze wel lachen. Dat heeft niets met aanpassen te maken. 'Ik wil dat het publiek mijn lijn helder krijgt, de lijn van datgene wat ik wil vertellen. Als ik de mensen wil betrekken bij het verhaal als geheel, dan moet ik ervoor zorgen dat het hele verhaal verteld wordt.'

### Switchen

Een heel verhaal, dat is uit veel perspectie- ven opgebouwd. Als Terpstra schrijft, dan switcht hij voortdurend van de schrijver naar

de privé-persoon, naar het personage, naar de toeschouwer, naar de acteur. Die moeten alle- maal het volle pond krijgen. Dat switchen is niet altijd even gemakkelijk. 'Probleem: het personage gaat iets doen waar het publiek niets aan heeft, terwijl het wel voor het perso- nage klopt, voor de acteur ook. Of omge- keerd: dat het voor het publiek geweldig is, maar dat je het niet kunt verkopen aan de acteur of dat het personage niet meewerkt. Of: dat het allemaal niet meer strookt met wat ik zelf wil vertellen. Dat in balans krijgen, dat is hard werken.'

Voor het regisseren geldt eigenlijk hetzelfde. 'Een fout die ik veel maak bij het regisse- ren is: als regisseur maak ik een scène, en daarna reageer ik als publiek. Een scène moet zielig. Ik maak het zielig, niet door zielig te spelen, maar met iets anders om het zielig te laten zijn. Heb ik dat gevonden, dat het publiek het zielig kan gaan vinden, dan ga ik kijken als publiek. Opeens zeg ik tegen de acteur: het moet zieliger. Dan gaat die acteur het zieliger spelen, maar dat wilde ik niet. Daarmee stuur je de acteurs het bos in.'

'En elke keer komt weer die fase: wat ben ik in godsnaam aan het doen?. Zit ik nou een toneelstukje te maken. Maar ik wil toch dit en dit en dit en dit. En dat is waarschijnlijk de belangrijkste stap.'

### Verhalen

Om een goede toneelvoorstelling te maken heeft hij een basis nodig. 'Een heel klein plekje waarom hij met zijn acteurs die voorstelling wil doen op dat moment. Als dat basisje bij iedereen er is, bij de acteurs, bij Max van Engen (dramaturg), bij Manda Bak- ker (vormgeving), bij mezelf, als we ergens aan kunnen raken – en dat lukt je eigenlijk maar een keer in de vijf jaar – dan heb je hem echt. Meestal is die basis een gevoel. Op het moment dat ik dat ga verwoorden is dat een beetje weg.'

Toch een poging om het te formuleren. Koos Terpstra wil op het toneel iets zien wat hij nog nooit gezien heeft, een toneelvorm die anders is. Hij wil op het toneel ook een ver- haal vertellen. 'Verhalen zijn elementair, het verhaal is de boodschap, ze bestaan niet voor

James IV, Nes-producties / Reg van Koelewijk

